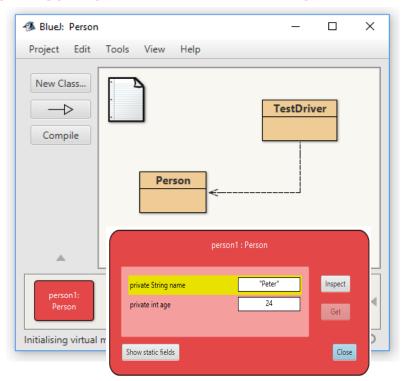
Forelæsning Uge 1 – Torsdag

- Objekters tilstand og opførsel
  - Java og BlueJ
- Skabelse af objekter (via new-operatoren)
  - Objektdiagrammer
- Iteration (gentagelser), selektering (valg) og parametrisering
  - Java's for løkke
  - Java's if sætning
  - Parametre i metoder
- Forskellige slags variabler
  - Feltvariabler
  - Lokale variabler

Studerende med merit for kurset

- er velkomne til at følge dele af forelæsninger og øvelser, hvis de ønsker det
- kan få genoprettet deres adgang til kursets webboard ved at sende mig en mail herom

Objekters tilstand og opførsel i Java

Tilstand

- Et ojekts tilstand er defineret ved et sæt af feltvariabler (fields)
- Feltvariablerne er fastlagt i klassens erklæring
- Alle objekter (af en given klasse) har de samme feltvariabler
- Hvert objekt har sin egen tilstand (værdier af feltvariabler)

Opførsel

- Et objekts opførsel er defineret ved et sæt konstruktører og metoder
- Konstruktører og metoder er fastlagt i klassens erklæring
- Alle objekter (af en given klasse) har de samme konstruktører og metoder

Objekters tilstand i Java

Erklæring/beskrivelse af en klasse, der hedder Person og kan bruges af alle

```
public class Person {
  private String name;
                                          Tilstand beskrives ved hjælp af
  private int age;
                                            Feltvariabler
  public Person(String n, int a) {

    Access modifier, der fortæller hvorfra

     name = n;
                                              feltvariablen kan anvendes / tilgås
     age = a;

    Access modiferen bør altid være private

    Det betyder, at feltvariablen kun kan

  public String getName() {
                                              anvendes / tilgås i objekter af den
     return name;
                                              pågældende klasse

    Type der fortæller hvilke værdier

  public void setName(String n) {
                                              feltvariablen kan antage
     name = n;

    Navn

  public int getAge() {
     return age;
  public void birthday() {
     age = age + 1;
     System.out.println("Happy birthday " + name + "!");
```

Objekters opførsel i Java

```
public class Person {
                                         Opførsel beskrives ved hjælp af
  private String name;
  private int age;
                                              Konstruktører
  public Person(String n, int a) {
                                              • Skaber og initialiserer et objekt, der
    name = n;
                                               tilhører den pågældende klasse
    aqe = a;
                                              Accessor metoder

    Aflæser feltvariablers værdi og

  public String getName() {
                                                returnerer denne
    return name;
                                              • Hedder ofte getXXX, hvor XXX er den
                                                feltvariabel, der aflæses
  public int getAge() {
                                              Mutator metoder
    return age;
                                               Ændrer feltvariablers værdi
                                               Hedder ofte setXXX, hvor XXX er den
  public void setName(String n) {
                                                feltvariabel, der ændres
    name = n;
                                                Kan også have andre navne (fx birthday)
  public void birthday() {
    age = age + 1;
    System.out.println("Happy birthday " + name + "!");
```

Hoved for konstruktører og metoder

```
public class Person {
                                          Access modifier
  private String name;

    Fortæller hvor metoden kan kaldes fra

  private int age;
                                          • Er ofte public, men kan også være private
  public Person(String n, int a) {
                                          Returtype
     name = n;

    Fortæller hvilke slags værdier metoden returnerer

     age = a;

    Hvis der ikke returneres noget er returtypen void (tom)

                                          • Konstruktører har ikke en returtype (de kan
                                            aldrig returnere noget)
  public String getName()
     return name;
                                         Navn

    Konstruktører har altid samme navn som klassen.

  public void setName(String n) {
                                          Parameterliste
     name = n;

    Angiver "input" til metoden

                                          • Hvis der ikke er parametre, er parentesen tom ()
  public int getAge() {
                                         Signatur = metodens navn+parametrenes typer
     return age;
                                             Signaturen bestemmes af hovedet
                                             Returtypen indgår ikke i signaturen og det gør
  public void birthday() {
                                             parametrenes navne heller ikke
     age = age + 1;
     System.out.println("Happy birthday " + name + "!");
```

Feltvariabler, konstruktører og metoder

```
public class Person {
 private String name;
  private int age;
  public Person(String n, int a)
  public int getAge()
 public void birthday()
```

Feltvariabler (attributter)

- bestemmer objektets tilstand
- erklæres altid private
- kan kun tilgås fra klassens egne konstruktører og metoder (vedkommer ikke andre)

Konstruktører og metoder

- bestemmer objektets opførsel
- grænseflade til omverdenen
- erklæres oftest public
- kan kaldes fra objekter af alle klasser

Klasser og typer

Enhver klasse bestemmer en type

- Når vi erklærer en klasse erklærer vi samtidig en type (med samme navn)
- F.eks. er String en klasse / type erklæret i Javas Standardbibliotek

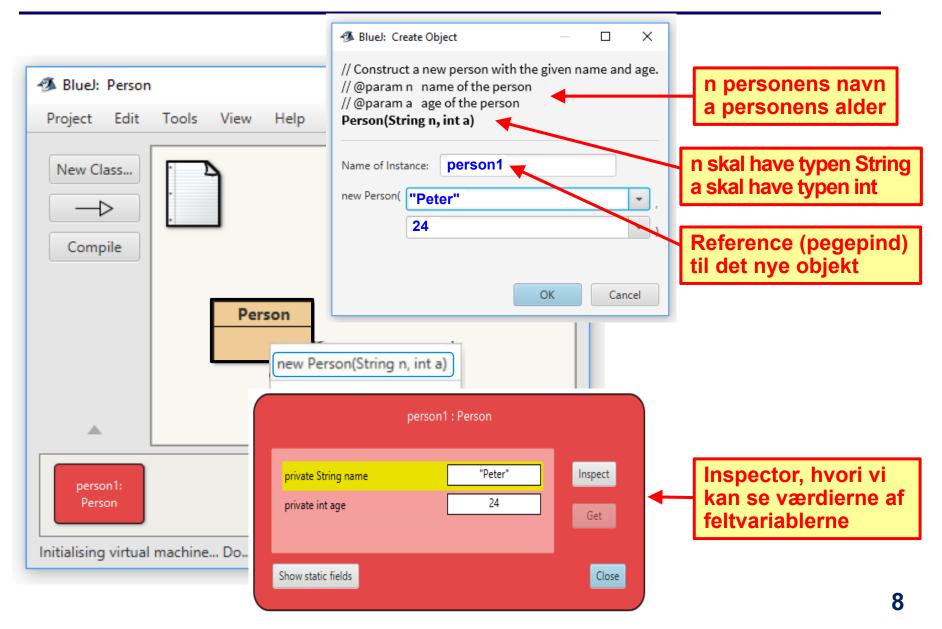
En objekt type er en type, der er bestemt via en klasse

- De mulige værdier i typen er de <u>objekter</u>, der kan skabes (instansieres) af den pågældende klasse
- Person og String klasserne er eksempler på objekt typer
- Navne på objekt typer (klasser) skrives med stort begyndelsesbogstav (Person og String)

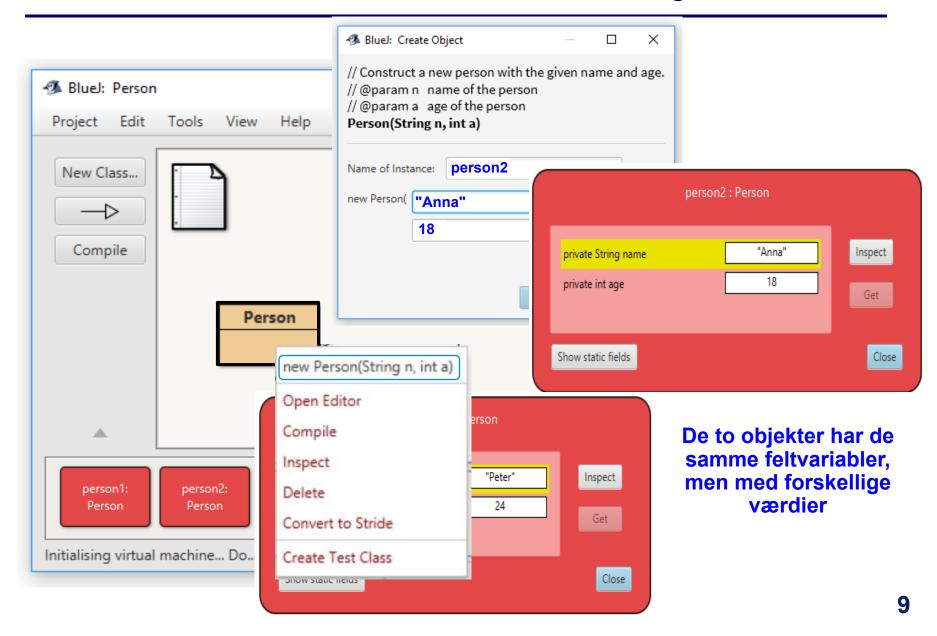
Primitive typer

- Har "simple" værdier, der <u>ikke</u> er objekter
- Eksempler: heltal (int), reelle tal (double) og sandhedsværdier (boolean)
- Navne på primitive typer skrives med lille begyndelsesbogstav (<u>i</u>nt, <u>d</u>ouble og <u>b</u>oolean)

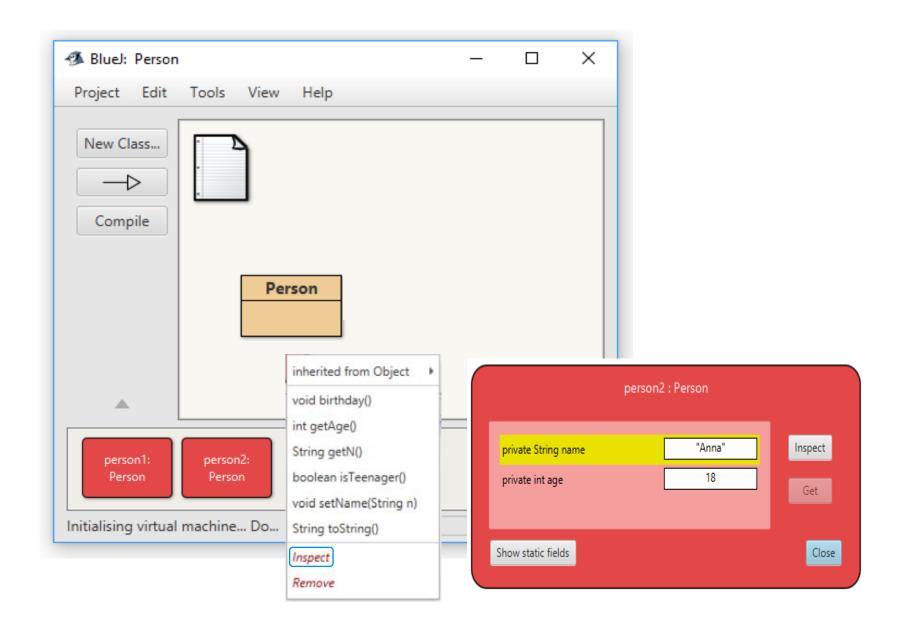
Objekters tilstand og opførsel i BlueJ

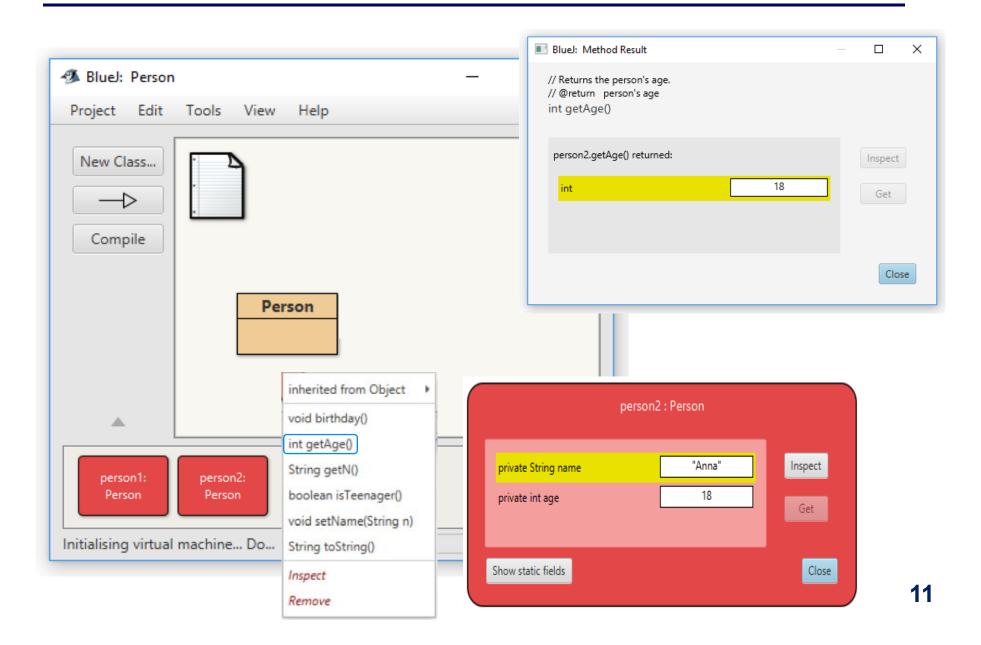
Lad os lave endnu et Person objekt

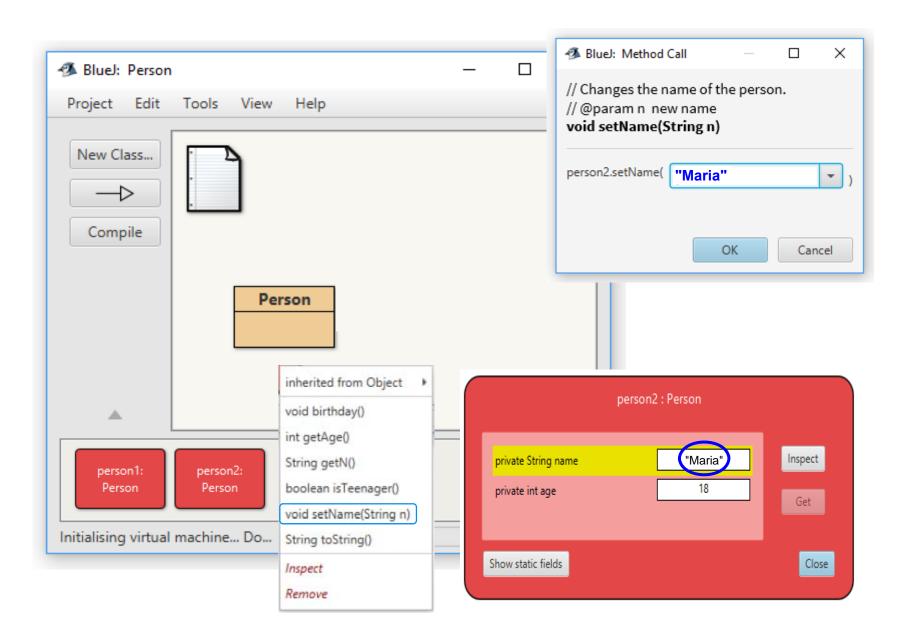
Lad os højreklikke på person2

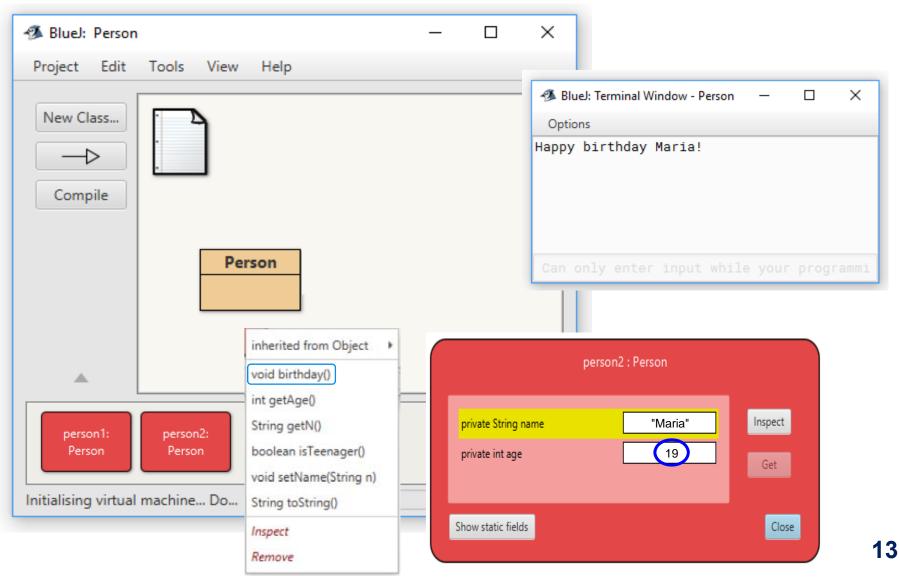
Kald af metoden getAge (accessor)

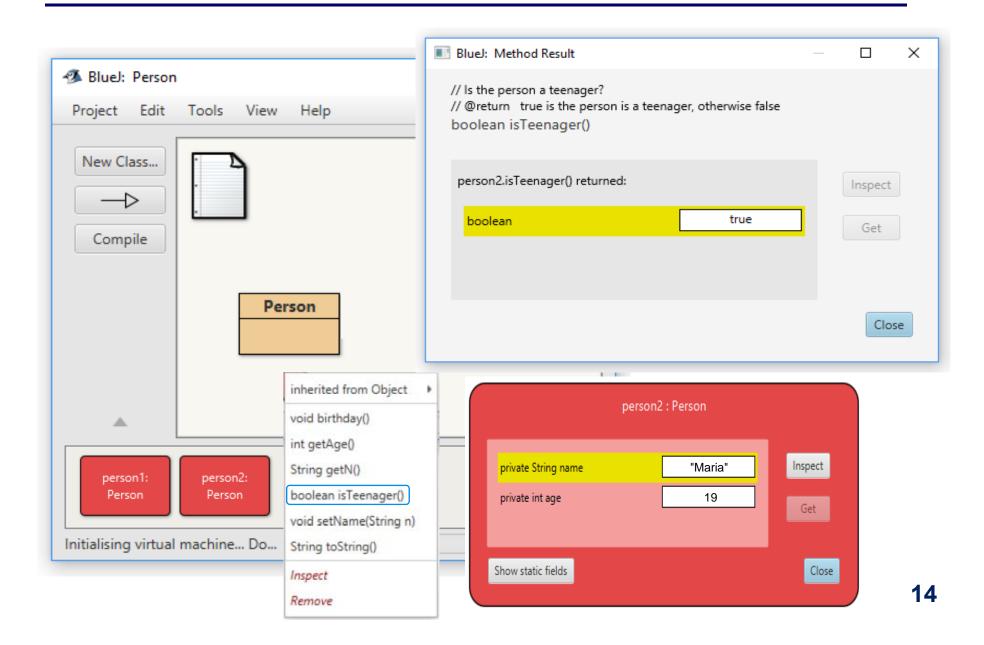
Kald af metoden setName (mutator)

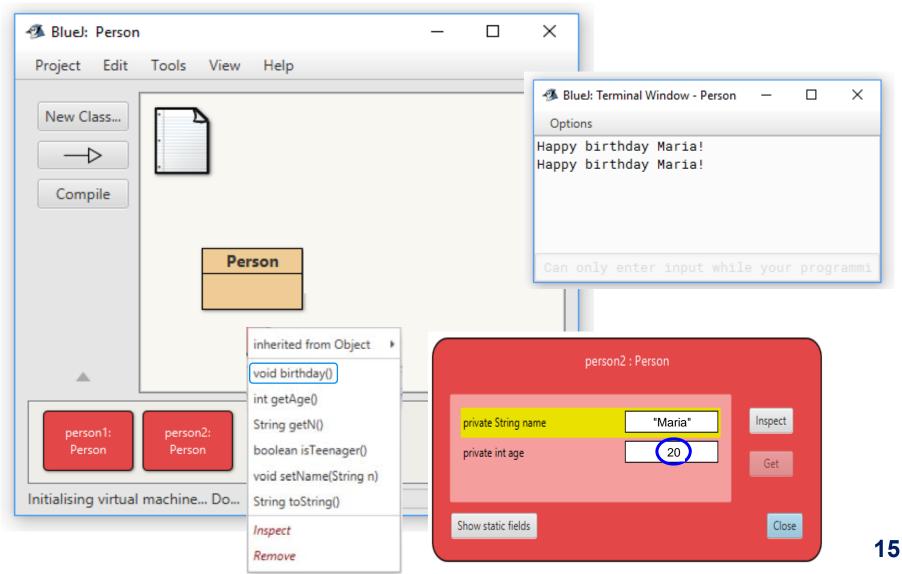
Kald af metoden birthday (mutator)

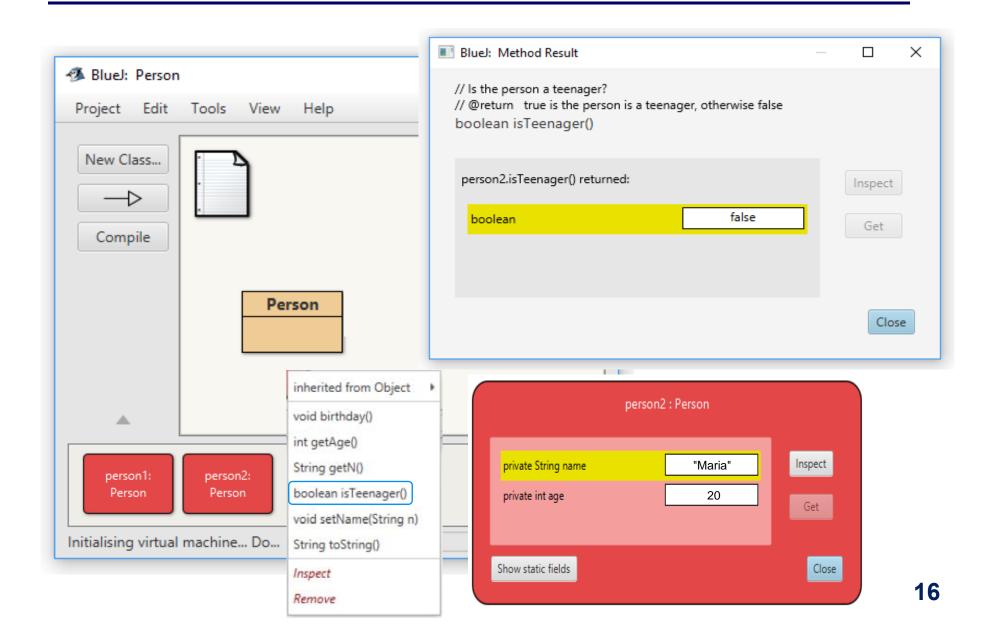
Kald af metoden isTeenager (accessor)

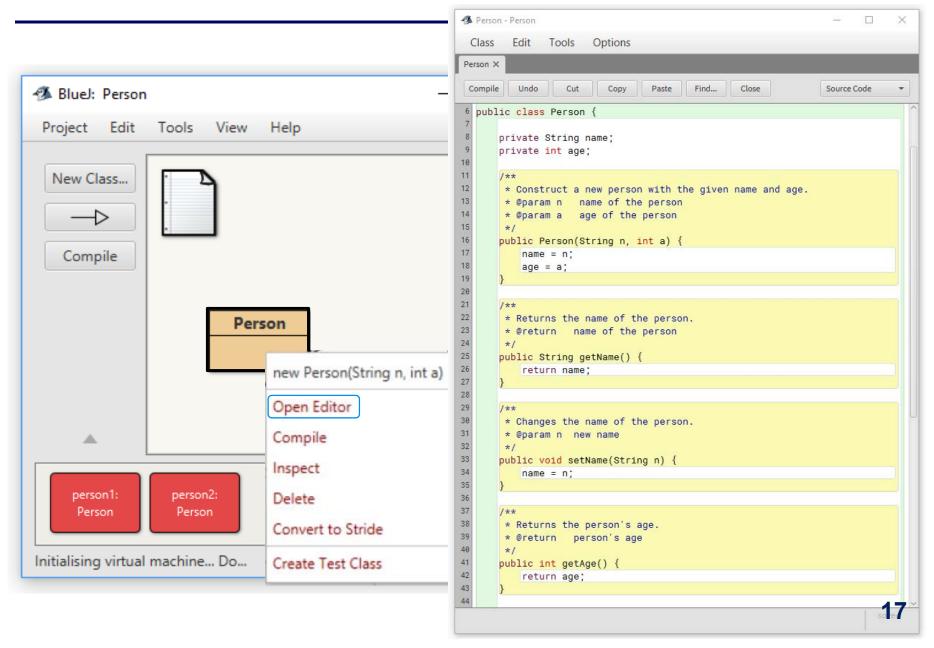
Lad os kalde metoden birthday igen

Lad os kalde metoden isTeenager igen

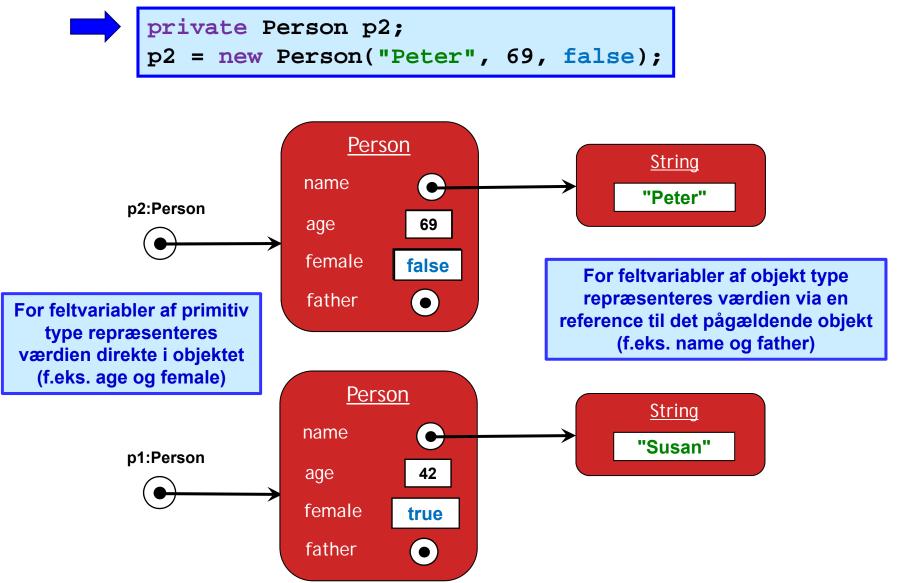
Java kode for Person klassen

Skabelse af objekter (new operator)

```
public class Person {
  private String name;
  private int age;
                             Nu med 4 feltvariabler
  private boolean female;
  private Person father;
  public Person(String n, int a, boolean sex) {
    name = n;
    age = a;
                          private Person p1;
    female = sex;
                          p1 = new Person("Susan", 42, true);
                      Person
                                              String
                  name
                                             "Susan"
     p1:Person
                           42
                   age
                   female
                           true
                   father
```

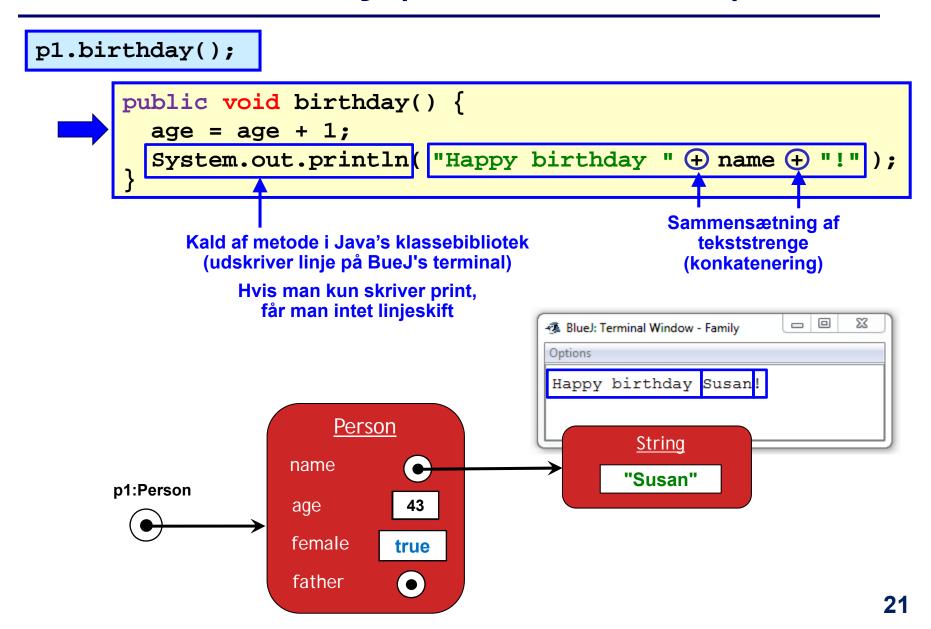
Endnu et objekt

Metoden setFather (mutator metode)

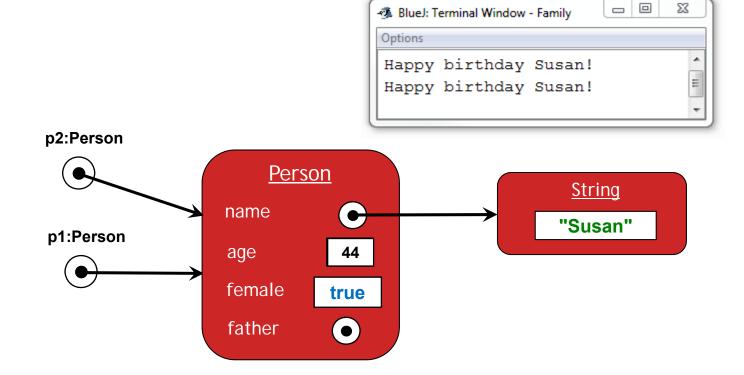
```
public void setFather(Person p) {
p1.setFather(p2);
                                father = p;
                             Person
                                                          String
                        name
                                                         "Peter"
       p2:Person
                                    69
                         age
                         female
                                  false
                                                         UML Objektdiagram
                         father
                                   loodsymbol{\odot}
                                                                  OPFØRSEL
                                                                   (dynamisk)
                             Person
                                                          String
                        name
                                                         "Susan"
       p1:Person
                         age
                                    42
                         female
                                   true
                         father
```

Metoden birthday (mutator metode)

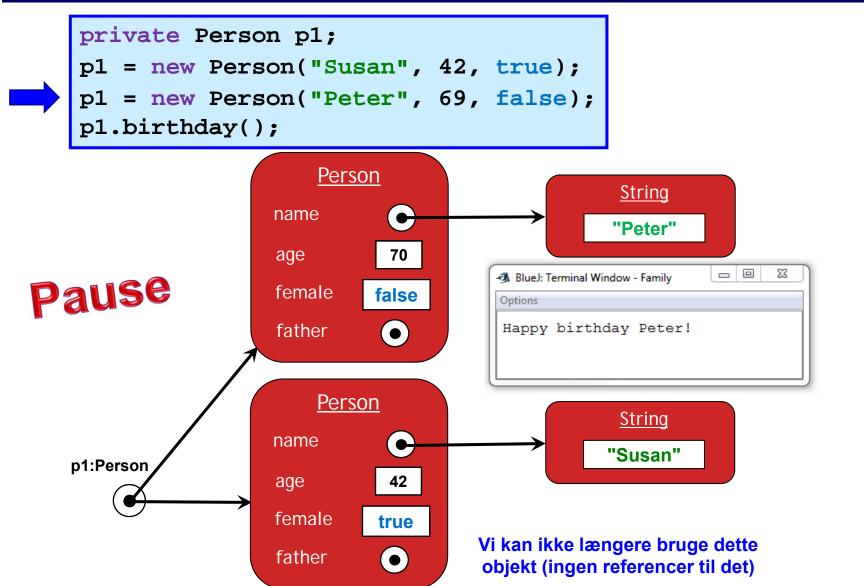

Én person – to referencer

```
private Person p1, p2;
p1 = new Person("Susan", 42, true);
p2 = p1;
p1.birthday();
p2.birthday();
```

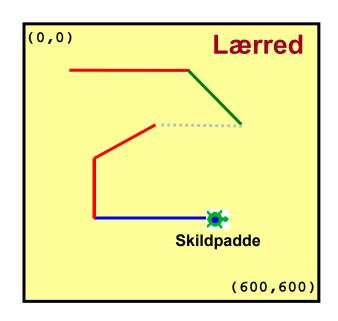

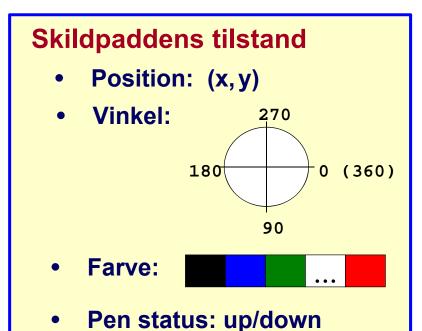
To personer – én reference

Iteration, selektion og parametrisering

- Skildpadden kan dirigeres rundt på et lærred
  - Den tegner en streg, hvor den kommer frem
  - Stregens farve kan skifte undervejs
  - Pennen kan trækkes op, så der ikke kommer en streg

Eksempel på tilstand

• ((450, 450), 0, "blue", down)

Programmering af skildpadden

- Vi antager, at Turtle klassen stiller en række simple metoder (tegneoperationer) til rådighed
  - Flyt, drej, pen op/ned, ...
- Dem vil vi supplere med nogle mere komplekse metoder
  - Kvadrat, polygon, cirkel, ...

Turtle

```
move(double distance)
turn(double degrees)
penUp()
penDown()
...

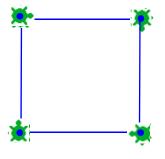
square(double size)
polygon(int n, double size)
circle(double radius)
...
```

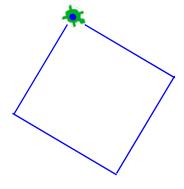
- Typen double repræsenterer reelle tal
  - Alle steder, hvor I skal bruge en double kan I i stedet bruge en int
  - Det omvendte gælder ikke
  - Hvis I vil indtaste et reelt tal indsættes et punktum
  - 360.0 er af typen double, mens 360 er af typen int

Kvadrat

- Vi vil skrive noget kode, der kan tegne et kvadrat
  - Efter udførelsen af koden skal skildpadden være tilbage i startposition og startvinkel
  - Koden skal virke for alle startpositioner og alle startvinkler

```
// Tegn kvadrat
move(100); turn(90);
move(100); turn(90);
move(100); turn(90);
move(100); turn(90);
```


- Vi har lavet en algoritme, der beskriver, hvordan man tegner et kvadrat
  - Algoritmen består af to operationer (move og turn) som hver gentages fire gange

Gentagelser af kode

```
// Tegn kvadrat
move(100); turn(90);
move(100); turn(90);
move(100); turn(90);
move(100); turn(90);
```

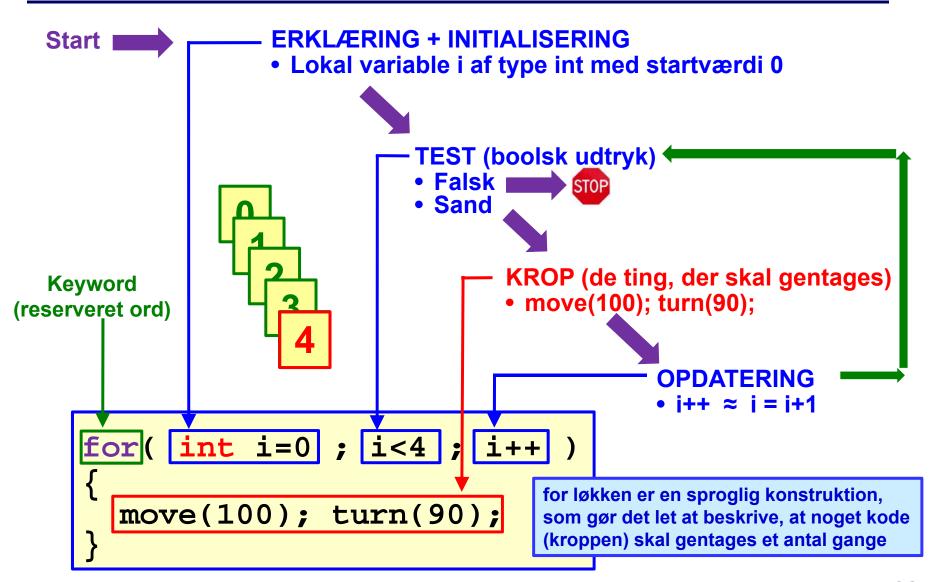
```
// Tegn tolvkant
move(100); turn(30);
...
move(100); turn(30);
```

```
// Tegn kvadrat
gentag 4 gange {
  move(100);
  turn(90);
}
```

```
// Tegn tolvkant
gentag 12 gange {
  move(100);
  turn(30);
}
```

- Hurtigere at skrive
- Nemmere at læse og forstå
- Lettere at vedligeholde (rette i)

for løkke i Java

Metode: kvadrat med længde 100

Metode: kvadrat med vilkårlig størrelse

Metode: polygon med vilkårligt antal sider

```
public class Turtle {
   // Tegn regulær n-kant med sidelængde size
  public void polygon(int n, double size) {
      for( int i = 0; i < n; i++ ) {</pre>
        move(size);
                                           To parametre

    Den første angiver antallet af sider

         turn(360.0 / n);
                                           • Den anden angiver længden af siderne
                     Reelt tal (double)

    For at undgå nedrundingsfejl

    Division af to heltal giver et nyt heltal

    F.eks. evaluerer 360 / 7 til heltallet 51

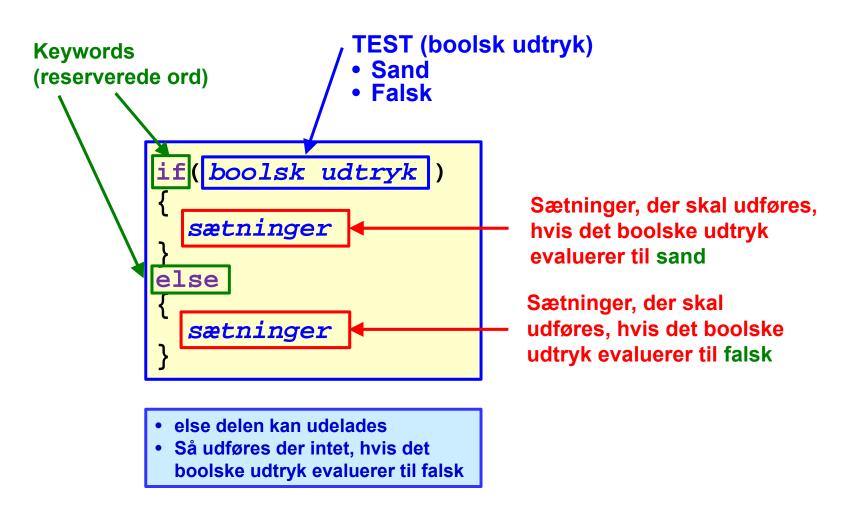
                     • Dvs. at man kun drejer 7 * 51 = 357 grader
                     · Skildpadden kommer ikke helt tilbage til
                       startposition og startvinkel
 Hvad sker der, hvis n er negativ eller 0?
                                           Om lidt vil vi lave en version,
 Hvad sker der, hvis n er 1?
```

Hvad sker der, hvis n er 2?

der tjekker, at parameteren n har en fornuftig værdi

Selektering (valg) mellem forskellige kode

 Ved hjælp af en if sætning kan man sikre, at noget kode kun udføres, når bestemte betingelser er opfyldt

Færdig polygon metode

```
public class Turtle {
         // Tegn regulær n-kant med sidelængde size
        public void polygon(int n, double size) {
         \rightarrow if(n >= 3) {
Test -
             for( int i = 0; i < n; i++ ) {</pre>
               move( size );
                                                   Tegn polygon
                                                   med n sider
                turn(360.0 / n);
           else {
             System.out.println("n must be >= 3");
                                      Udskriv fejlmeddelelse på terminalen
                Bør vi også tjekke
                værdien af size?
```

Generel metode -> specifikke metoder

Vi kan benytte den generelle metode polygon til at konstruere mere specifikke metoder, der kan tegne kvadrater og cirkler.

```
public class Turtle {
  // Tegn regulær n-kant med sidelængde size
  public void polygon(int n, double size) {
    Tegn kvadrat med sidelængde size
  public void square(double size) {
   polygon(4, size);
    Tegn cirkel med den angiven radius
  public void circle(double radius) {
   polygon(100, 2 * radius * Math.PI / 100);
```

Vigtige principper for god programmering

- Det kan betale sig at lave gode generelle metoder, som kan genbruges i mange situationer
  - Parametrisering er n

    øglen hertil
  - Det er svært at "opfinde" gode generelle metoder, dvs. at gå fra det konkrete til det generelle – men forsøg!
- Skeln mellem anvendelse og implementation
  - Når man anvender en metode, er det vigtigt at forstå, hvad operationen gør
  - Når man implementerer en metode, skal man tage stilling til, hvordan den skal gøre det
  - I skal også skelne selv om I både er anvender og implementør

Forskellige slags variabler

Klasser har feltvariabler

- Tilhører objektet
- Lever og dør med dette
- Bruges til værdier der skal gemmes mellem metodekald
- private som access modifier

```
public class Turtle {
    private String color;
    ...

public void polygon( int n, double size ) {
    double angle = 360.0 / n;
    for( int i = 0; i < n; i++ ) {
        move(size);
        turn(angle);
    }
}
...
}</pre>
```

Forskellige slags variabler (fortsat)

- Metoder og konstruktører har lokale variabler
  - Tilhører metoden/konstruktøren
  - Lever og dør med det enkelte kald af metoden/konstruktøren
  - Kan ikke bruges til at gemme resultater mellem metodekald
  - Ingen access modifier (kan aldrig tilgås udenfor metoden/konstruktøren)

```
public class Turtle {
    private String color;
    ...

public void polygon(int n, double size) {
    double angle = 360.0 / n;
    Parametre
    for(int i = 0; i < n; i++) { Hjælpevariabel
        move(size); Kontrolvariabel
        turn(angle);
    }
}
Det er vigtigt at skelne mellem
    feltvariabler og lokale variabler
    De tjener to helt forskellige formål</pre>
```

Opsummering

- Objekters tilstand og opførsel
  - Java og BlueJ
- Skabelse af objekter (via new-operatoren)
  - Objekt referencer og objektdiagrammer
- Iteration (gentagelser) og selektering (valg)
  - Java's for løkke
  - Java's if sætning
- Parametrisering
  - Lav gode generelle metoder
  - Skeln mellem anvendelse og implementation
- Forskellige slags variabler
  - Feltvariabler
  - Lokale variabler

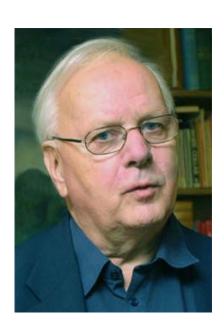
Objektorienteret programmering

- I objektorienteret programmering opfattes et program som en model, der beskriver (simulerer) opførslen af en del af verden
  - Klasser modellerer begreber (f.eks. Student)
  - Objekter der er instanser af klasser (f.eks. Peter Hansen, Anna Petersen, ...)
  - Det man beskriver kan være noget der eksisterer eller noget, som man gerne vil bygge

Ovenstående definitioner stammer fra sproget Simula 67 og er dermed 50 år gamle

Kristen Nygaard (1926-2002)

- grundlægger af objektorienteret modellering og programmering (sammen med Ole-Johan Dahl)
- gæsteprofessor på Aarhus Universitet i en årrække, hvor han havde stor betydning for opbygningen af datalogi
- Nygaard-bygningen i IT-parken er opkaldt efter Kristen

Studiestartsprøve

Gælder alle nye bachelorstuderende

 Prøvens hovedformål er at identificere de studerende, der ikke har påbegyndt studiet, så de kan udmeldes inden det officielle sommeroptag opgøres

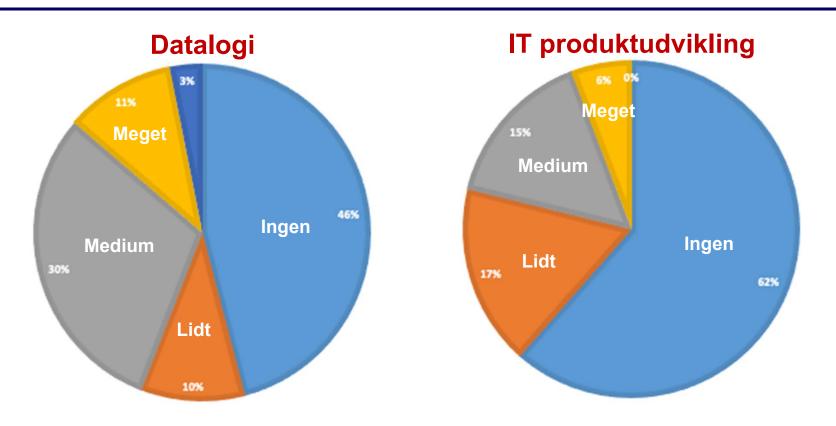
I begyndelsen af september vil I modtage en mail på jeres aumailadresse

- Mailen indeholder et link til et spørgeskema, der handler om studievalg og studiestart
- Det er obligatorisk at svare og på den måde vise, at I er studieaktive
- Hvis I ikke svarer (inden for få dage) bliver I automatisk frameldt jeres studie

Husk at forberede jer til øvelserne

- Ved øvelserne i Uge 2 skal I beskæftige jer med opgaverne i kapitel 2 og 3 i BlueJ bogen
  - Opgaverne skal løses, mens I læser kapitlerne
  - Ved øvelserne vil instruktorerne så tage fat i de opgaver, hvor I har problemer
  - Der vil selvfølgelig også være muligt at få hjælp til tvivlsspørgsmål i kapitlernes tekst og i de tilhørende videonoter (som I også skal se, mens i læser kapitlerne)
- Derudover skal I (ved anden øvelsesgang) arbejde videre med raflebæger projektet
  - Nu skal I lave nogle metoder til aftestning af raflebægeret
  - Derudover skal I generalisere løsningen, således at en terning kan have et vilkårligt antal sider (større end eller lig med 2)
    - Husk at aflevere Raflebæger 1 og Quiz 1 inden mandag kl. 13.00 (lørdag kl. 24.00 for IT 'ere)

Programmeringserfaring

- Ingen programmeringserfaring. (brug af Excel eller HTML tæller ikke)
- 10-50 linjers programmer i rigtige sprog, scripting sprog, Scratch, AppMaker eller lignende
- 50-250 linjers programmer i generelle sprog som Java, C, C#, Pascal, BASIC, Python eller Javascript
- Mere en 250 linjer eller mere end 100 linjer i flere forskellige sprog

Hvis I har tid til overs

- Bruge mere tid på de andre kurser
- Begynde på afleveringsopgaverne til de kommende uger
  - De ligger parat til jer på kursets Blackboard sider
- På websiderne Projekt Euler, CodingBats og Kattis findes en masse opgaver, hvor I kan øve jer i Java programmering
  - Links under uge 3 på ugeoversigten Uge 1-7
- Tilmelde sig instituttets præ-talentforløbet
  - Tilbud til studerende, der har overskud til at lave lidt ekstra udover de normale kurser
  - Her i efteråret tilbydes et 5 ECTS kursus med nogle spændende foredrag og opgaver
  - Man kan f
    ølge hele kurset eller dele af det
- Ved starten af 2. år, kan man søge om at blive optaget på det egentlige talentforløb
  - Her kan man kun blive optaget, hvis man har 10 i snit på sine 1. års kurser
  - Det vigtigste er altså at gøre det godt på kurserne
  - Man kan sagtens blive optaget på talentforløbet uden at have deltaget i præ-talentforløbet
  - Mere information på cs.au.dk/talent og ved forelæsningen den 10. september

Afspritning

Afspritnings-ansvarlige

- På hvert øvelseshold er der udpeget 2-3 studerende, som er afspritningsansvarlige
- Hold 1 skynder sig at vælge 2-3 stykker

Afspritnings-instruks

- Start med at desinficere jeres hænder, før I rører ved sprayflasken
- Desinficer borde og stole (ikke stofoverflader)
- Husk alle berøringspunkter (bordkant, underside, armlæn mv.)
- Brug sprayflaske til overflader, som skal efterlades fugtig, men ikke våd

Så er vi klar til at forlade lokalet

- Bliv siddende indtil I får besked på andet
- I Auditorium E går man ud af døren til venstre for tavlerne
  - Bliv siddende indtil jeg har fået den åbnet og sikret
  - Vi starter med den side af auditoriet, der er nærmest døren
  - Rækkerne tømmes nede fra og op
- I Peter Bøgh-Andersen går man ud af de øverste døre
  - Rækkerne tømmes oppe fra og ned
  - Brug den dør der er nærmest ved jer
- Hvis der er nogen, som har spørgsmål til mig, bedes de vente hernede foran indtil lokalet er tømt, og jeg har fået pakket mit grej sammen
- Tak for i dag Værsgo at begynde at gå ud
  - Tag det stille og roligt og undgå at komme for tæt på andre
  - Vent på dem foran uden at mase på eller forsøge at overhale

... spørgsmål

